

Granskning av Skolinspektionens vitesförelägganden

Förelägganden under 2020-2024

Vi har tittat på utfärdade förelägganden med viten till olika huvudmän sedan 2020, och försökt se om de missförhållanden som Skolinspektionen identifierat i sitt första beslut FAKTISKT åtgärdats av huvudmannen.

Nedan är ett utdrag ur Skolinspektionens vitesförelägganden 2020-2024. De av domstol fastställda vitena återfinns i kolumnen längst till höger – som är *tom!* **Som framgår har inga viten alls av de över 100 mkr som Skolinspektionen förelagt i över 150 tillsyner under 2020-2024 fastställts & betalats.**

Ärendenummer	Skolenhet/verksamhet	Huvudman	Inspektionsform	Datum vitesbeslut	Vitesbelopp enligt beslut	Vitesbelopp enligt fastställande
SI 2020:1462	Enöglaskolan	Enköpings kommun	Riktad tillsyn – generell	2/17/2021	950 000	
SI 2019:7975	Mariaskolan	Umeå kristna friskoleförening	Regelbunden tillsyn	2/23/2021	200 000	
SI 2019:5847	Pajala Centralskola	Pajala kommun	Riktad tillsyn – generell	5/12/2021	500 000	
SI 2020:9112	Thoren Business School Sundsvall	Thorengruppen AB	Riktad tillsyn – generell	6/16/2021	500 000	
SI 2019:10165	Hvilan Gymnasium Lund	Hvilan Utbildning AB	Regelbunden tillsyn	11/9/2021	500 000	
SI 2021:7514	Järdalaskolan	Linköpings kommun	Riktad tillsyn – generell	3/8/2022	1 000 000	
SI 2021:8637	Högalidskolan 7-9	Kiruna kommun	Riktad tillsyn – generell	6/1/2022	600 000	
SI 2019:10165	Hvilan Gymnasium Lund	Hvilan Utbildning AB	Regelbunden tillsyn	6/28/2022	800 000	
SI 2021:5255	Thoren Framtid i Älmhult	Thoren Framtid AB	Riktad tillsyn – generell	6/29/2022	500 000	
SI 2022:5780	Thoren Business School Solna	Thorengruppen AB	Riktad tillsyn – generell	9/15/2022	500 000	
SI 2022:3889	VFG Jönköping	VFG Utbildning AB	Etableringskontroll	10/12/2022	300 000	
SI 2021:6382	Vuxenutbildningen	Kävlinge kommun	Riktad tillsyn – generell	10/27/2022	1 500 000	
SI 2021:7514	Järdalaskolan	Linköpings kommun	Riktad tillsyn – generell	12/1/2022	600 000	
SI 2022:3189	Friskolan Hjärtat i Vidsel	Friskolan Hjärtat i Vidsel AB	Etableringskontroll	12/15/2022	300 000	
SI 2022:6072	Magelungens grundskola Älvsjö	Magelungen Utveckling AB	Riktad tillsyn – generell	12/21/2022	300 000	
SI 2021:5976	Hvilan Gymnasium Kabbarp	Hvilan Utbildning AB	Riktad tillsyn – generell	1/11/2023	800 000	
SI 2022:3140	Sjöparksskolan A och B	Gällivare kommun	Riktad tillsyn – generell	2/7/2023	700 000	
SI 2022:10083	Thoren Innovation School Malmö 2	Thoren Innovation School AB	Riktad tillsyn – generell	2/21/2023	800 000	
SI 2022:7231	Österåkersbygdens friskola	Österåkersbygdens friskoleförening	Planerad tillsyn	2/22/2023	300 000	
SI 2022:8685	Thoren Business School Växjö	Thorengruppen AB	Riktad tillsyn – generell	2/27/2023	1 000 000	
SI 2022:6894	Anneroskolan	Helsingborgs kommun	Riktad tillsyn – generell	3/20/2023	1 000 000	
SI 2022:8124	Montessoriskolan Lära för Livet	Montessoristiftelsen Lära för livet	Riktad tillsyn – generell	4/11/2023	300 000	
SI 2021:8949	Nya Raketskolan 4-6	Kiruna kommun	Riktad tillsyn – generell	5/3/2023	600 000	
SI 2022:9948	Båktorp skola	Båktorp AB	Riktad tillsyn – generell	5/10/2023	300 000	
SI 2022:2945	Nya Raketskolan 7-9	Kiruna kommun	Riktad tillsyn – generell	6/2/2023	600 000	
SI 2021:8979	Norrullsskolan F-6	Söderhamns kommun	Riktad tillsyn – generell	6/12/2023	650 000	
SI 2021:4316	TAU Hantverksskola Gymnasium	TAU Learning AB	Riktad tillsyn – generell	6/14/2023	600 000	
SI 2022:9710	Stockholms Montessoriskola Anne Frank	Montessori förskolor och skolor i Sverige AB	Planerad tillsyn	6/21/2023	1 500 000	
SI 2022:4579	Västsvenska Gymnasiet	Idrottens skola i Göteborg AB	Riktad tillsyn – generell	6/21/2023	600 000	
SI 2023:2847	Växjö Fria Fordonsgymnasium	VFG Utbildning AB	Riktad tillsyn – generell	6/22/2023	550 000	
SI 2023:3611	Thoren Business School Stockholm	Thorengruppen AB	Riktad tillsyn – generell	7/3/2023	1 000 000	
SI 2023:303	Hörby Yrkesgymnasium	Hörby Yrkesgymnasium AB	Riktad tillsyn – generell	8/30/2023	300 000	
SI 2022:7231	Österåkersbygdens friskola	Österåkersbygdens friskoleförening	Planerad tillsyn	11/20/2023	200 000	
SI 2023:5500	Malmö Lärlingscenter	Malmö kommun	Planerad tillsyn	12/19/2023	1 600 000	
SI 2022:6072	Magelungen grundskola Älvsjö	Magelungen Utveckling AB	Riktad tillsyn – generell	12/21/2023	300 000	
SI 2023:7729	Gymnasieakademien Göteborg	IEAB International Education AB	Riktad tillsyn – generell	12/21/2023	600 000	
SI 2023:6704	Rådaskolan	Melleruds kommun	Riktad tillsyn – generell	12/21/2023	500 000	

(Hela listan med ca 150 vitesförelägganden som inte gått till utdömande finns i appendix 4.)

Vi har valt att granska fyra fall närmare för att avgöra om bristerna verkligen avhjälpats i praktiken, eller om Skolinspektionen backar från de vitesförelägganden som inte åtgärdas? Vi har därför tittat närmare på vitesförelägganden mot Rådaskolan i Melleryd, Nya Raketskolan i Kiruna (2 olika ärenden), Anneroskolan i Helsingborg och Norrtullsskolan i Söderhamn.

Tillägg december 2024: Vi har även gjort en separat granskning av Martinskolan i Stockholm, även om den tillsynen inte belades med vite. Bristerna som skolinspektionen skrivit i sitt protokoll är betydande.

Det vi kan konstatera från den granskning vi gjort är att Skolinspektionen upprepade gånger avslutar vitesförelägganden utan den transparenta uppföljning som Riksrevisionen kräver.

3.2.2 Otydliga avslut av ärenden med upprepade förelägganden (2019)

Enligt Riksrevisionens bedömning kan skolor som får upprepade förelägganden ha stora problem och därför bör Skolinspektionens uppföljning göras skyndsamt och noggrant. Riksrevisionen har granskat 28 av 69 identifierade ärenden inom Tillsyn 2015 där skolor fått upprepade förelägganden (med eller utan vite) avseende trygghet och studiero. Av de 69 ärendena har 20 ännu inte avslutats, och av de som granskats finns två som inte är avslutade.¹⁰¹

För flera av de studerade ärendena är det dock oklart vad som får Skolinspektionen att slutligen bedöma att bristen eller bristerna har avhjälpats.

Nedan återges en beskrivning av ett ärende som enligt Riksrevisionen är typiskt för flera ärenden (beskrivningen är ett kondensat av akten, sammansatt av Riksrevisionen).¹⁰²

Skolan besöks av Skolinspektionen i mars 2017. Beslut fattas i maj 2017 där skolan får förelägganden om att åtgärda brister inom sex områden, bland annat *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*, redovisning ska inkomma senast augusti 2017. I beslutet redogörs för brister i stil med "Eleverna uppger i intervju att incidenter inträffar på rasterna, på fotbollsplanen, och att det varit mycket bråk, skrik och konflikter. Några elever berättar om att stenkastning förekommit och att någon elev kastat en stol. Elever uppger vidare att de är rädda för att saker ska inträffa och att de inte känner sig trygga på skolan."¹⁰³

En redovisning inkommer som den ska från huvudmannen och Skolinspektionen gör ett uppföljningsbesök på skolan i november 2017. Intervjuer görs med skolledning, lärare, elever och elevhälsa. I december 2017 tas ett beslut efter uppföljning och skolan föreläggs ytterligare att åtgärda brister inom två områden – *Undervisning och lärande* och *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*, redovisning ska inkomma senast mars 2018.

En redovisning inkommer som den ska där vidtagna åtgärder beskrivs. Den kompletteras med en intervju med rektor och biträdande rektor. Enligt tjänsteanteckningen från samtalet medger skolledningen att de **inte** nått ända fram vad gäller trygghet och studiero. I maj 2018 tas ett beslut efter uppföljning där Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen avhjälpit påtalade brister, och avslutar därmed ärendet. Vad gäller bristen i *Trygghet och studiero* motiverar Skolinspektionen sitt beslut så här: "Skolinspektionen bedömer att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att [X] avhjälpit denna brist. Denna bedömning görs utifrån [X] skriftliga redovisning samt det som framkommit vid en kompletterande telefonintervju."¹⁰⁴

I flera av dessa ärenden har händelseförloppet liknat det ovan beskrivna: upprepade besök har gjorts, och vid besöken har det konstaterats att bristerna inte är avhjälpna och ytterligare förelägganden har delats ut. Slutligen, inför det sista beslutet, har enbart den skriftliga redovisningen och eventuellt telefonintervjuer legat till grund för beslut. Även om huvudmannen i vissa fall ärligt har redovisat att de ännu inte är framme vid målet, att fortsatt arbete krävs för att verkligen åstadkomma trygghet och studiero i alla klassrum och all rastverksamhet, har Skolinspektionen i flera fall avslutat ärendet med motiveringar i stil med de ovan angivna.

De tillsynsbrister som diskuteras i avsnitt 3 i [Riksrevisionens granskning 2019](#) (se ovan) återkommer även i våra granskade ärenden. Ärenden avslutas enbart baserat på skriftlig dokumentation från huvudmannen, trots brister som konstateras till och med i SI:s beslutsdokument. I fallet med Nya Raketskolan konstateras att huvudmannen inte rättat till allvarliga missförhållanden trots tidigare vitesföreläggande. Istället för att verkställa vitet utfärdar inspektionen istället ett nytt vitesföreläggande med längre tidsfrist.

Fall 1: Rådaskolan i Mellerud (SI 2023:6704)

Riktad tillsyn Anneroskolan i Helsingborg	
Föregående tillsyn	<ul style="list-style-type: none">▪ vt 2015 – vt 2018 (SI 2014:8142)▪ ht 2018 – vt 2021 (SI 2018:7402) med utdömt vite 350.000 kr
Senaste tillsyn påbörjad	Augusti 2023 (SI 2023:6704)
Föreläggande	<ul style="list-style-type: none">▪ Dec 2023 kring särskilt stöd att åtgärda innan april '24, vite 500.000 kr
Uppföljning	<ul style="list-style-type: none">▪ Juni 2024 kring särskilt stöd, extra anpassningar, trygghet och studiero▪ Tillsyn fortfarande inte avslutad aug 2024, över ett kvartal efter att bristerna skulle ha avhjälpats.
Medierapportering:	<ul style="list-style-type: none">▪ Filip stannade hemma under hela högstadiet TTELA▪ Rådaskolan straffas av Skolinspektionen TTELA▪ Skolbrister leder till vite för fyra kommuner (aftonbladet.se)▪ Rasism och slagsmål – Rådaskolan får allvarlig kritik - P4 Väst▪ Rådaskolan i Mellerud får svidande kritik – hotas med vite TTELA

Rådaskolan i Mellerud har varit föremål för återkommande inspektionen från Skolinspektionen hela vägen sedan 2015. Ärendet SI 2014:8142 inleddes efter en [prioriterad tillsyn av Rådaskolan](#) under våren 2015, efter inkomna anmälningar om skolan. Brister i extra anpassningar och särskilt stöd, styrning och trygghet och studiero konstaterades och Mellerud förelades rätta till bristerna. En [uppföljande inspektion gjordes i juni 2016](#), där bristerna i extra anpassningar och särskilt stöd, samt inom trygghet och studiero kvarstod. Vid [återbesök i januari 2017](#) finns fortfarande brister inom utredning av särskilt stöd, och skolan får återigen föreläggande och en utökad tidsfrist att åtgärda bristen. Vid [nästa uppföljning februari 2018](#) finns fortfarande samma brister kvar – och skolan får återigen, tre år senare – utökad tid att åtgärda bristen. [Skolinspektionen väljer att trots bristerna avsluta tillsynsärendet](#), men göra en förnyad tillsyn under ht 2018.

Under höstterminen 2018 görs den nu en till [tillsyn i ett "fräscht" ärende \(SI 2018:7402\)](#), och SI konstaterar samma brister som tidigare inom dels extra anpassningar och särskilt stöd samt inom trygghet och studiero. Denna gång vitesföreläggs för första gången Mellerud kommun att åtgärda bristerna med vite om 600 tkr innan maj 2019. Bristerna kvarstår vid [förnyad tillsyn under vårterminen 2019](#). Skolinspektionen begär nu verkställighet av vitet, och förvaltningsrätten fastställer vitet till 350.000 kr (SI 2019:9926). Skolan får också direkt ett nytt vitesföreläggande om 700 tkr för brister att avhjälpa innan februari 2020. I [februari 2021](#) gör SI en förnyad tillsyn, men bristerna rörande särskilt stöd läggs i ett separat ärende (SI 2020:6851). En brist rörande avsaknad av skolbibliotek kvarstår, men ärendet avskrivs då det enligt SI fanns "*särskilda skäl mot ett ingripande*".

Under perioden sept 2022 – maj 2023 inkommer flera uppgifter till Skolinspektionen om fortsatta brister finns kvar, och som relaterar till exakt samma områden som tidigare; *Extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero*. En anmälare skriver: *”Elever blir utsatta och kränkta och tycker det är jobbigt på lektionstid då dom flesta påhopp händer utan att lärare uppmärksammar det. Då dessutom hot om livet från andra grupper av elever. Elever får inte tillräckligt med stöd ’försvinner’ i mängden och bara ’flyter’ med. Vissa elever börjar vantrivas och deras frånvaro ökar.”*

En ny tillsyn inleds av Skolinspektionen i augusti 2023 (SI 2023:6704), och resulterar i [ett beslut i dec 2023](#) (s.1):

*”Skolinspektionens tillsyn av Rådaskolan i Melleruds kommun visar att det finns **allvarliga och omfattande brister** i arbetet med **extra anpassningar och särskilt stöd** som medför att elever inte ges det stöd som de har rätt till. Alla elever i behov av extra anpassningar får inte de extra anpassningar de har behov av, och elevers behov av särskilt stöd utreds inte alltid, trots att lärare anmält behov av en sådan utredning till rektor. **Det finns exempel på elever som av lärare bedömts vara i behov av särskilt stöd under lång tid, men som trots detta inte blivit utredda för särskilt stöd.** Det förekommer även att elever ges särskilt stöd trots att de saknar åtgärdsprogram.*

Tillsynen visar även att det finns omfattande brister i arbetet för att skapa studiero, trygghet och förhindra kränkningar. Bland annat framkommer att lärare inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn, och att rektorn inte anmäler vidare kränkningar till huvudmannen när detta borde ske. Det framgår även att elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt, eller gjort sig skyldig till allvarigare förseelser, inte alltid utreds, trots skollagens krav på detta. Även brister i skolans arbete med disciplinära åtgärder har kunnat konstateras.”

Skolinspektionen säger att bristerna är ”allvarliga och omfattande”, trots att brister inom samma områden avskrivits i början av 2021. Dessa brister har återkommit gång på gång vid Skolinspektionens olika tillsyn hela vägen sedan 2015. Skolan föreläggs återigen vid vite om 500 tkr att åtgärda bristerna innan april 2024.

Uppföljningen av det föreläggandet sker i juni 2024, och Skolinspektionen konstateras att tidigare brister kvarstår inom *extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero*. I tjänsteanteckningen från uppföljningsbesöket framkommer följande vid intervju med elevhälsan:

Utreda behov av särskilt stöd (ab 28, s.18)

Elevhälsan säger att det är tydligare idag att lärarna lyfter när det behövs mer hjälp än vad lärarna kan ge. Det är också tydligare att lärarna kan beskriva när de extra anpassningarna inte är tillräckliga. [...] Specialläraren beskriver att de har kommit längre med att göra utredningar och skriva åtgärdsprogram. De elever som tillkommit sedan i höstas är framförallt sjuor. Det tar tid att samla ihop.

Det finns fortfarande en lista med elever som skulle behöva utredas och få åtgärdsprogram. Dock vet elevhälsan inte exakt hur många elever som är på den listan. [...] Skolinspektionen har begärt in material för ett urval elever och ber elevhälsan återkoppla vad som gjorts för respektive elev.

Elev A – Det finns utredning och åtgärdsprogram för den eleven, säger elevhälsan.

Elev B – Det finns utredning, men den är inte gjord på samma sätt som de gör nu. Det är en gammal utredning som skulle behöva göras om.

Elev C – Har haft stöd sedan åk 7, men då såg arbetsgången annorlunda ut. Ingen utredning är gjord.

Elev D – Det senaste åtgärdsprogrammet är inte klart ännu. Det finns ett tidigare åtgärdsprogram.

Elevhälsan säger att det fortfarande finns flera elever som har åtgärdsprogram utan utredning, men det finns inga elever som har särskilt stöd utan åtgärdsprogram. De elever som inte har utredning ännu ligger generellt på vänt.”

Rektor bekräftar i samma tjänsteanteckning elevhälsans bild (ab 28, s. 21-22):

Särskilt stöd

Det finns inga elever som har särskilt stöd utan åtgärdsprogram idag, säger rektorn. Det bör inte heller finnas elever med åtgärdsprogram utan utredning. **Rektorn säger att de kommit en bra bit på väg, men det är inte helt klart.**

Skolinspektionen lyfter de exempel som också tagits upp med elevhälsan. Rektorn säger att det ska finnas en utredning och åtgärdsprogram för elev A.

Finns det utredning för elev E? – Ja, det finns en tidigare utredning säger rektorn som gjordes i en tidigare skola. De har haft den utredningen som grund för åtgärdsprogrammet. **Den utredningen finns dock inte på Rådaskolan, utan på tidigare skola. Det är en besvärlig situation för den eleven med stor frånvaro och i samarbete med flera instanser.**

Skolinspektionen berättar att elevhälsan sagt att **det fortfarande finns elever som inte har utredningar som är aktuella, det håller rektorn med om.**

Rektorn säger att de har 66 åtgärdsprogram och tre har avslutats av dessa. **Enligt rektorn är det en handfull elever kvar i kön som inväntar utredning. Rektorn uppger att de alltid behöver göra prioriteringar. Det behöver göras mer för att få fatt i vad som är orsaken gällande en elev för att sedan gå framåt och hitta nya vägar. Rektorn säger att de har fått fram några exempel som har varit mycket lyckade.”**

Nu inväntar vi Skolinspektionens beslut i detta senaste ärende (aug 2024), som inte ännu fattats trots att föreläggandet gick ut i april 2024 och bristerna enligt inspektionens anteckningar finns kvar. Tiden går och eleverna får inte det stöd de har rätt till enligt skollagen.

Uppdatering december 2024

Skolinspektionen inväntade Rådaskolans rapportering på det föregående föreläggandet ytterligare ett halvår efter att tiden för att uppfylla inspektionens krav gick ut i april 2024. Ett beslut i ärendet fattades av Skolinspektionen i oktober 2024. Även denna gång visade det sig att Mellerud kommun var oförmögen att uppfylla de grundläggande krav som Skolinspektionen ställde. Från skolinspektionens beslut 15 okt 2024:

*En sammanställning av de elever som av skolan bedöms ha behov av särskilt stöd har bifogats huvudmannens redovisning. **Totalt omfattar sammanställningen 59 elever.** Huvudmannen uppger vidare att under perioden 21 december 2023 till 8 april 2024 har 13 nya anmälningar om att utreda särskilt stöd inkommit till rektor och skolan har genomfört utredningar av behov av särskilt stöd för dessa 13 elever.*

*Skolinspektionen har utifrån sammanställningen **begärt in utredningar av särskilt stöd, åtgärdsprogram samt eventuella utvärderingar av åtgärdsprogram för sju elever**, som vid tillfället för uppföljningsbesöket av rektor bedömdes vara i behov av särskilt stöd. **För två elever har skolan inte inkommit med någon utredning av särskilt stöd eller åtgärdsprogram alls** (jämför intervjusvar nedan beträffande samtliga sju elever). **Gällande två andra elever har skolan inkommit med aktuella åtgärdsprogram, men uppger att det inte finns någon utredning av särskilt stöd.** Elevhälsan uppger att arbetsgången såg annorlunda ut tidigare och att det därför inte gjordes någon utredning av behov av särskilt stöd för dessa två elever; eleverna står nu på en lista i väntan på att utredas. **För en elev har skolan inkommit med***

*elevens senaste åtgärdsprogram som senast utvärderades i december 2023; det finns ingen uppgift om vad utvärderingen resulterat i (exempelvis beslut om nytt åtgärdsprogram) eller någon uppgift om när eventuell ny utvärdering av åtgärderna ska göras. Skolan har inte heller kunnat inkomma med någon utredning av aktuell elevs behov av särskilt stöd. Rektor uppger att för denna elev finns endast en utredning av behov av särskilt stöd som genomförts på elevens gamla skola och som finns kvar där. **För två elever har skolan inkommit med utredningar av särskilt stöd och åtgärdsprogram.***

Så i Skolinspektionens stickprov från den lista som rektor givit inspektionen inför uppföljningsbesöket så finns det **allvarliga brister i 5 utav 7 fall (70%)!** Hur kan det vara så svårt att uppfylla dessa enkla krav som så många andra skolor sköter?

Så vad blir Skolinspektionens åtgärder utifrån det faktum att Rådaskolan inte undanröjt bristerna inför ytterligare en ominspektion? Det är minst sagt lite oklart skrivet i beslutet. Enligt skollagen (26 kap 27§) så borde det tidigare vitet nu krävas in, men så verkar inte fallet vara. SI skriver istället så här i beslutet, "Frågan om utdömande av vitesbeloppet i Skolinspektionens beslut den 21 december 2023 kommer att behandlas separat." Varför beslutet inte ska fattas i denna aktuella beslutshandling framgår inte överhuvudtaget. Och det framgår inte heller om ett vite fastställdes eller inte? Vi kan dock konstatera att enligt skolinspektionens diarie så har ingen begäran om verkställande av vite skickats till förvaltningsdomstol för Rådaskolan (7 dec), dvs nästan 2 månader efter detta beslut.

Istället går det som vanligt när Skolinspektionen hamnar i dilemman att huvudmän inte rättar till brister: Ett nytt föreläggande (denna gång utan något vitesbelopp) utfärdas som förfaller i slutet på februari 2025 med i det närmaste identiska formuleringar som i det föregående föreläggandet.

Ytterligare elever får uthärda Rådaskolan utan det särskilda stöd som skollagen lovat dem – men som Skolinspektionen själva valt att blunda för.

Uppdatering 2, dec 2024.

Efter Ekots ingående frågor till Skolinspektionen så skickade inspektionen den 16 dec en begäran om verkställande av vitet för Rådaskolan till förvaltningsrätten (SI 2024:9920). Vitet jämkades ner av skolinspektionen från 500 tkr till 125 tkr. En märklig detalj är att SI skriver: "Av uppföljningsbeslutet framgår också att Skolinspektionen även bedömer att det är en brist att åtgärdsprogram upprättas utan föregående utredning. För tydlighets skull kan nämnas att denna brist inte omfattas av ansökan om utdömande av vite." Här väljer alltså skolinspektionen att inte begära vite för en konstaterad brist mot skollagen, som dessutom allvarligt försvårar för berörda elever att tillgodogöra sig undervisningen. Och påpekar det förvaltningsrätten? Förbluffande.

Som framgår så har de åtgärder som Skolinspektionen förelade Rådaskolan att åtgärda innan april 2024 inte genomförts i oktober 2024. Det är beklämmande att jämföra med vad Skolinspektionens skrev i sitt första föreläggande **nio år tidigare** (vt 2015, SI 2014:8142):

Sammanfattande bedömning (2015)

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister på Rådaskolan som påverkar elevernas möjligheter att nå utbildningens mål. Det finns en osäkerhet bland lärare och elevhälsan, om hur processen kring extra anpassningar och särskilt stöd ska utföras. Detta resulterar bland annat i att elevers eventuella stödbehov inte skyndsamt utreds, att effekten av elevers åtgärdsprogram inte följs upp och utvärderas samt att elever blir, eller riskerar att bli, utan det särskilda stöd de har rätt till. Skolinspektionen har tagit del av elevmappar som tillhörde elever som har F i betyg och för flertalet av dessa saknas åtgärdsprogram.

Skolinspektionen sköter inte sin tillsyn.

Fall 2: Anneroskolan i Helsingborg

Anneroskolan i Helsingborg	
Skolform	Kommunal grundskola
Huvudman	Helsingborg kommun
Antal elever	Ca 400 elever
Stadier	F-9
Medierapportering	<ul style="list-style-type: none">• Anneroskolan i Helsingborg får allvarlig kritik från Skolinspektionen – riskerar miljonvite SVT Nyheter (mars 2023)• Elever kallar varandra "hora" – kommunen kan få böta – HD (november 2023)• Skolinspektionens kritik mot Anneroskolan i Helsingborg nästan åtgärdad SVT Nyheter (december 2023)

Tillsyn inleddes augusti 2022 utifrån myndighetens utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys, och efter inspektionen utfärdades ett [föreläggande](#) i mars 2023. Skolan får i uppgift att rätta till missförhållandena senaste 1 september 2023 vid vite om 1.000 000 kr. Inspektionen avslöjar allvarliga brister mot skollagen inom flera områden, bl.a. relaterat till särskilt stöd. I beslutet om föreläggande framgår följande:

"Elevhälsopersonal uppger att de gjort utredningar som visat behov av vuxenstöd och en- till en-undervisning för flera elever, men att de fått till sig från rektorn att det inte finns extra resurser att tillgå. Flera ur personalen i elevhälsan uppger att det kommit till dem från ledningen på elevhälsomöten att de behöver ändra eller ta bort åtgärder i åtgärdsprogram eftersom skolan inte har möjlighet att möta de behov som eleverna har. En personal i elevhälsan säger att de har fått uttalat till dem att de inte kan skriva åtgärdsprogram med åtgärder som de inte kan sätta in. Hen uppger att hen reagerade på detta och uppger att hen förklarar för biträdande rektor att de då måste bryta mot skollagen." Vidare sägs följande angående genomförandet av beslutade åtgärdsprogram: "I skrivelse från undervisande lärare och elevhälsopersonal på skolan, som Skolinspektionen tagit del av inför skolbesöket, uppges att elever inte får tillgång till hjälp och stöd i undervisningen utifrån beslutade åtgärdsprogram. Skolpersonalen ger flera exempel på elever, som blivit beviljade bidrag och personella resurser, som inte får det stödet. Personalen uppger vidare i skrivelsen att det finns flertalet upprättade åtgärdsprogram där de inte kan leva upp till de stödinsatser som är beslutade."

Skolans ledning uppmanar uppsåtligen skolans personal att bryta mot skollagens bestämmelser om särskilt stöd.

Uppföljning av rättelsen genomförs med nytt [uppföljningsbeslut](#) i slutet av november 2023. Inspektionen anser att bristerna rörande bland annat särskilt stöd undanröjts, men att det finns kvarvarande brister inom åtgärder mot kränkande behandling. Skolan får till mars 2024 på sig att avhjälpa denna brist, men utan koppling till vite.

Så hur har Skolinspektionen gjort för att säkerställa att bristerna vid skolan avhjälpes? Denna fråga är viktig, speciellt i ljuset av Riksrevisionens tidigare kritik mot hur inspektioner avslutas av inspektionen, och även i ljuset att de funna bristerna vid Anneroskolan var av allvarlig art.

Så låt oss läsa vad Skolinspektionen skriver i sitt uppföljningsbeslut där vitet avskrivs, relaterat till särskilt stöd (s.17).

Uppföljningsbesök - Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Av intervjuer med lärare som undervisar på lektioner där detta stöd ska ges av resurspersonen, framgår att eleverna inte får stöd av resursperson på alla de lektioner i ämnet som det anges i åtgärdsprogrammet att de ska ha. Rektorn uppger i intervju att de har sett att de inte är helt framme i sitt arbete med åtgärdsprogrammen och att de ser att de inte är tillräckligt precisa i de åtgärder som skrivs. Rektorn säger även att resurspersonen har en ständig dialog med eleverna kring vad de vill och hur de vill lägga upp stödet. Rektorn säger att hen inte kan se att eleverna inte får det stöd de ska ha enligt åtgärdsprogrammen. Av intervju med personal från elevhälsan, rektorn och biträdande rektorer framgår att de tillsammans med resurspersonen har gjort ett schema för de lektioner som hen ska ge stöd till de elever som har detta som en åtgärd i sina åtgärdsprogram. Av detta schema framgår att resurspersonen ska vara på lektioner i de ämnen som anges i åtgärdsprogrammen.

Så det framgår tydligt att skollagens bestämmelser inte uppfylls – till och med i själva beslutsdokumentet. Skolinspektionen ger rektor en möjlighet att förklara denna omständighet.

I synpunkter på den tjänsteanteckning som upprättats i samband med Skolinspektionen uppföljningsbesök har huvudmannen den 20 oktober 2023 uppgett bland annat följande. När en resursperson har ett ansvar i enlighet med ett upprättat åtgärdsprogram informerar specialpedagog eller skolsköterska om deras uppgifter och ansvar enligt åtgärdsprogrammet. Om en sådan resursperson blir sjuk får specialpedagogen agera som ersättare och ta över resurspersonens arbetsuppgifter kopplat till den specifika eleven.

Med denna förklaring nöjer sig Skolinspektionen, trots att lärare ovan påpekat att resurstillgången vid upprepade tillfällen är otillräcklig, och elever inte får beslutade stödåtgärder. Skolinspektionen avslutar därmed tillsynen.

Skolinspektionens bedömning (s.18)

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Helsingborgs kommun nu bryter mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Som vi konstaterat tidigare så är det alltför många huvudmän som inte ser till att särskilt stöd ges i tillräcklig omfattning för att elever i behov av stöd får det. I detta fall uppfattar vi att Skolinspektionen undvikit att undersöka resurssättningen, trots tydliga signaler om otillräcklig bemanning.

Det finns liknande felaktigheter i SIs beslutsfattande inom andra områden med konstaterade brister. Hela ärendet avskrivs slutligen utan några viten i mars 2024.

Fall 3: Nya Raketskolan i Kiruna

Nya Raketskolan i Kiruna	
Skolform	Kommunal grundskola, tre skolenheter
Huvudman	Kiruna kommun
Antal elever	Ca 700 elever
Stadier	Tre skolenheter med stadier 1-3, 4-6 resp 7-9
Medierapportering	<ul style="list-style-type: none">• Nya raketskolan hotas med 600 tkr i böter på grund av lärarbristen SVT Nyheter (maj 2023)• Nya Raketskolan i Kiruna riskerar att få stänga - DN.se (maj 2023)• Efter kaoset – krisskolan riskerar statligt övertagande vilarare.se (maj 2023)• Hot om nytt vite mot Nya Raketskolan i Kiruna SVT Nyheter (aug 2023)• Fler elever tvingas från Raketskolan: "Fruktansvärd situation" - P4 Norrbotten (jan 2024)• Raketskolan måste flytta – och hotas av böter - Dagens Samhälle (feb 2024)• Raketskolan i Kiruna hotas med skärpta miljonböter SVT Nyheter (feb 2024)

Tillsynen mot de två skolenheterna 4-6 resp 7-9 vid Nya Raketskolan inleddes under hösten 2021 som en riktad tillsyn. De två ärendena blir mycket omfattande och är fortfarande efter nästan tre år inte avslutade.

Mellanstadiet vid Nya Raketskolan (4-6)

Efter den inledande tillsynen förelägger Skolinspektionen skolenheten 4-6 i juni 2022 (utan vite) att vidta rättelser innan januari 2023. Bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd är särskilt omfattande och grundläggande kunskap och rutiner saknas. Bland annat skriver inspektionen i [beslutet](#) (s.8):

Enligt lärare som undervisar i årskurs 6 finns det nio elever som de bedömer riskerar att inte nå kunskapskraven trots extra anpassningar som lärarna har anmält för behov av särskilt stöd. För fem av dessa elever har en pedagogisk utredning gjorts och dessa elever ges extra anpassningar enligt rutinen med skolans pedagogiska utredningar. Eleverna har inte åtgärdsprogram. För de resterande fyra eleverna som lärarna bedömer riskerar att inte nå kunskapskraven har ingen pedagogisk utredning gjorts. Enligt lärarna är samtliga nio elever anmälda för behov av särskilt stöd för att lärarna bedömer att eleverna riskerar att inte nå kunskapskraven trots extra anpassningar. Av betygs katalogen för höstterminen 2021 framgår att det bland dessa nio elever finns elever som har som mest åtta F och som minst tre F. Därtill finns det elever som, utöver de F de fått, även har fått streck i ett eller flera ämnen.

Lärare uppger att pedagogiska utredningar som genomförts för elever kan pågå en lång tid. Det finns utredningar som är gjorda för en till två år sedan som fortfarande gäller enligt lärarna. Enligt elevhälsan kan en utredning följa med en elev genom flera årskurser. Enligt rektorn är det svårt att säga hur länge en elev kan ha en pågående pedagogisk utredning.

Beskrivningen av bristerna i F-6 fortsätter i inspektionens beslutsrapport (s 7-10). Trots omfattningen av bristerna som tydligt och allvarligt försvårar elevers förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen så leder det inte till något vitesbeslut, trots att Skolinspektionen är skyldig att göra så.

Skolan inkommer med en redovisning av vidtagna åtgärder i januari 2023, och Skolinspektionen genomför uppföljningsbesök. Vid uppföljningen framkommer ytterligare betydande brister, och också att tidigare förelagda brister inte åtgärdats. Skolinspektionen fattar ett [uppföljningsbeslut](#) i maj 2023, där allvarliga brister inom betygssättning, undervisning, dokumentation av betyg, särskilt stöd med mera konstateras.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns allvarliga och omfattande brister i undervisningen som har en väsentlig betydelse för elevernas utveckling och lärande. Ett stort antal elever får inte undervisning i alla ämnen och den undervisningstid som de har rätt till. Kiruna kommun har inte säkerställt att det finns lärare i alla ämnen och årskurser och att elever får undervisning under ledning av lärare i enlighet med den beslutade timplanen.

Tillsynen visar vidare att det föreligger allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd som medför att många elever inte ges eller riskerar att inte ges det särskilda stöd som de har rätt till. Det finns också allvarliga brister i arbetet med att fatta beslut om särskilda stödåtgärder. Skolinspektionen bedömer efter uppföljning att huvudmannen inte har följt tidigare föreläggande och att bristerna inte har avhjälpats.

Skolinspektionen bedömer vidare att det föreligger allvarliga brister i skolans arbete med betygssättning och dokumentation av betyg. Det handlar bland annat om att betygskatalogen inte utformas och förs på föreskrivet sätt. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen trots tidigare anmärkning inte har avhjälpit bristerna.

Skolan får vid vite om 600.000 kr på sig till sept 2023 att rätta till bristerna. Bortsett från en rad brister i att genomföra pedagogiska utredningar och utforma åtgärdsprogram brister även det faktiska särskilda stödet.

Arbete med att ge särskilt stöd till elever

De åtta elever som enligt huvudmannens redovisning har åtgärdsprogram är elev 1, 4, 9, 11, 34, 44, 48 och 49.

När det gäller elev 11 uppger lärare att det har anställts två resurspersoner för att jobba med eleven men att båda har slutat. Resurspersoner uppger att elev 11 inte har något särskilt stöd och att andra elever är lite rädda för eleven.

När det gäller elev 4 uppger lärare och elevhälsan att eleven har mycket hög frånvaro och att hen de stunder hen är i skolan är i ett grupprum med sin vårdnadshavare. Lärare uppger att skolan försöker rekrytera en resursperson till eleven.

Lärare uppger att elev 9 har haft två olika resurspersoner som slutat efter kort tid och att tanken är att elev 4 och 9 ska dela resursperson. Elevhälsan uppger att det fattas två resurspersoner i årskurs 4 och en i årskurs 5.

Skolan inkommer med redovisning av vidtagna åtgärder och skolinspektionen genomför uppföljande inspektion. Ett nytt [uppföljningsbeslut](#) kommer i februari 2024, där inspektionen skriver följande i inledningen.

Beslutet i korthet

Skolinspektionen konstaterar att de brister som påtalades i tidigare vitesföreläggande i huvudsak kvarstår samt att huvudmannen i stora delar inte har följt föreläggandet. Det föreligger fortfarande allvarliga brister i undervisningen som handlar om att elever inte får undervisning i alla ämnen och den undervisningstid som de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer vidare att det alltjämt finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med särskilt stöd och beslut om särskilda stödåtgärder. Bristerna har pågått under lång tid och medför att elever inte får det särskilda stöd de behöver och har rätt till. Huvudmannen har inte heller rättat till brister som rör skolans arbete med betygssättning och dokumentation av betyg.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister inom områden som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen och även för att upprätthålla rättssäkerhet och likvärdighet. Även om Kiruna kommun rättat till vissa brister, konstaterar Skolinspektionen att kommunen i stora delar inte har följt Skolinspektionens tidigare vitesföreläggande samt att kvarstående brister utgör ett allvarligt missförhållande. Skolinspektionen förelägger på nytt huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen Kiruna kommun *inte* har följt det föregående föreläggandet, och att allvarliga brister för elevers förutsättningar att nå målen finns kvar – omständigheter som borde leda till att vitet utfaller och att Skolinspektionen går till förvaltningsrätten för verkställande av vitet.

Men något verkställandet av vitet sker inte. Istället utfärdar inspektionen ett nytt vitesföreläggande med utökad tidsfrist till juni 2024. De första bristerna identifierades av Skolinspektionen under hösten 2021, och fortfarande över två år senare så tillåts bristerna fortsätta, trots att tidfrister bryts.

Varför inkräver inte SI detta vitesbelopp? Varför får huvudmannen utökade tidsfrister upprepade gånger? Vilka signaler sänder det till huvudmannen?

Under våren 2024 upptäcks omfattande mögelangrepp på Nya Raketskolan, och eleverna får evakueras till andra lokaler. Enligt Skolinspektionen har skolenheten Nya Raketskolan 4-6 upphört, men enligt diariet för ärendet SI 2021:8949 så har inga beslut fattats om att lägga ner ärendet.

Högstadiet vid Nya Raketskolan (7-9)

Vid högstadiet vid Nya Raketskolan har liknande allvarliga brister som på mellanstadiet konstaterats. Ett [första tillsynsbeslut](#) kom i juni 2022 utan vite (trots allvarliga avvikelser). I juni 2023 kommer ett [uppföljningsbeslut](#) förenat med 600.000 kr vite inom en rad områden. Inspektionen reser också frågan om framtida tvångsförvaltning av skolan, om rättelse inte sker. I mars 2024 kommer ett [nytt föreläggande](#) förenat med vite om 1.000 000 kr då rättelse inte skett, med förlängd frist till juni 2024. Skolinspektionen avslutar dock inspektionen om brister inom särskilt stöd, utan att fullgott kontrollera att elever verkligen får det stöd de behöver.

Även högstadiet vid Nya Raketskolan har tvingats evakuera under våren 2024 pga mögelskadorna på skolan. Denna skolenhet finns kvar, men är omlokaliserad till andra lokaler.

Uppdatering december 2024

Efter vår dialog med skolinspektionen så gick plötsligt SI till verkställighet på ett reducerat föreläggande för högstadiet på skolan (105 tkr) i slutet på augusti 2024 – det första och enda fastställandet av ett vite sedan 2020. Dock verkar ärendet ha lagts ner i oktober 2024 enligt nyhetsrapportering ([Nya Raketskolan får grönt ljus av Skolinspektionen - Dagens Samhälle](#));

Den kommunala Nya Raketskolan har brottats med stora problem de senaste två åren. Kraftig underbemanning ledde till att huvudskyddsombudet tillfälligt stoppade verksamheten och på det följde allvarlig kritik och viteshot från Skolinspektionen. [...]

Men nu har Skolinspektionen satt punkt i sin granskning och upphävt hoten om viten på totalt två miljoner kronor. Nya Raketskolans högstadium är intakt men har flyttat till andra lokaler. Enligt Skolinspektionen fungerar nu dess betygshantering och undervisning som den ska.

– Vi är väldigt glada för Skolinspektionens beslut, säger Viktoria Björklund, chef för kultur- och utbildningsförvaltningen i Kiruna.

Det är oklart varför en rättelse från Kiruna kommun som skett efter att ett vite gått för verkställande ska leda till att vitet undanröjs?

Lågstadiet vid Nya Raketskolan (1-3)

Vid lågstadiet har en liknande parallell tillsyn pågått, med [första föreläggande](#) i juni 2022 utan vite, ett [uppföljningsbeslut](#) om brister i särskilt stöd i maj 2023 (utan vite), samt [avslutad tillsyn](#) i september 2023.

Fall 4: Norrtullsskolan i Söderhamn (SI 2021:8979)

Riktad tillsyn Anneroskolan i Helsingborg	
Tillsyn påbörjad	December 2021
Föreläggande	▪ Juli 2022 kring särskilt stöd, inget vite
	▪ Juni 2023 kring särskilt stöd, extra anpassningar, studiehandledning, tidiga stödinsatser, vite om 650.000 kr
	▪ Mars 2024, hela ärendet avskrivs

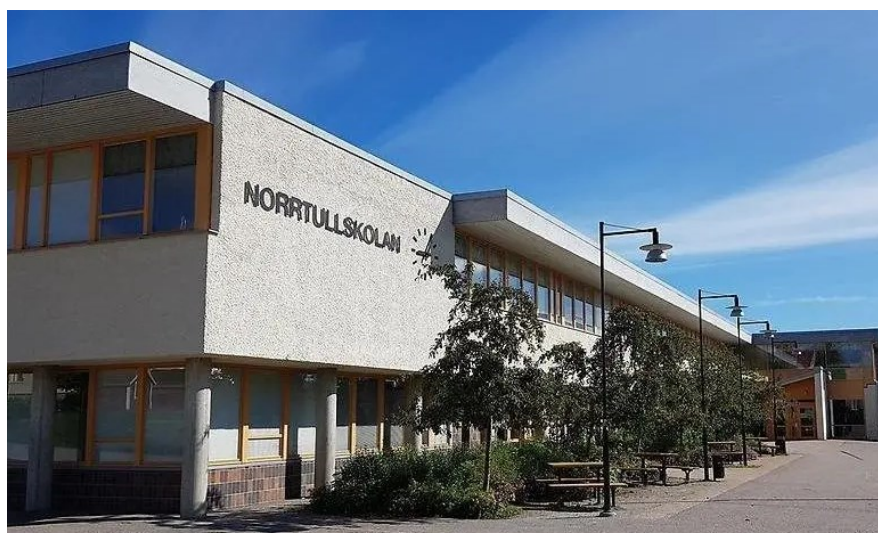
Den [första inspektionen](#) konstaterar att:

“det finns brister i skolans arbete när det gäller att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever som inte har anmälts och utretts för behov av särskilt stöd trots att ett sådant behov kan finnas. Om en elevs behov inte utreds alls eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven har rätt till.”

Skolan föreläggs att utbilda personalen om skollagens krav, samt att rektor ska säkerställa att utredningar genomförs. Redovisning innan 10 januari 2023.

Vid uppföljningen av det första föreläggandet i juni 2023 konstateras en rad brister inom ytterligare områden; extra anpassningar, studiehandledning på modersmålet, garantin för tidiga stödinsatser. Bristerna inom särskilt stöd kvarstår. Trots att över 1,5 år gått sedan tillsynen inletts så råder betydande osäkerhet kring hur skollagens krav på särskilt stöd ska tillämpas praktiskt vid skolan. Skolinspektionen skriver följande i sitt [uppföljningsbeslut](#) (s. 5):

“I februari 2023 hade skolenheten enligt rektorns uppgifter sju åtgärdsprogram för elever med behov av särskilt stöd. På frågan om det antalet motsvarar det faktiska antalet elever som har behov av särskilt stöd svarar lärare från låg- och mellanstadiet samt representanter från elevhälsan nej i intervjuer. På samma fråga svarar rektorn att hon är osäker och att det finns elever som haft extra anpassningar under lång tid och som skolan borde ha gjort utredningar om behov av särskilt stöd för. Vid intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att stödinsatser som beslutats i ett åtgärdsprogram för två namngivna elever inte genomförts i praktiken under vårterminen 2023.”

Skolan får ytterligare 1 år på sig att åtgärda bristerna och inkomna med ny dokumentation. Skolinspektionen skriver att "Söderhamns kommun ska vid vite av 650 000 kronor senast den 8 januari 2024 ha vidtagit angivna åtgärder i föreläggandet."

En [andra uppföljning](#) av skolans åtgärder påbörjas i mars 2024, för att granska att bristerna åtgärdats tillfredställande. Skolinspektionen avslutar tillsynen. Skolinspektionens bedömning är som följer:

"Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom de granskade områdena. Ärendet ska därför avslutas."

Men när vi läser Skolinspektionens egna beslut närmare framkommer omständigheter som motsäger Skolinspektionen bedömning. Inom området Särskilt stöd skriver inspektionen (s.3)

"Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår vidare att det fram till den 5 januari 2024 ännu inte hade startats några utredningar av särskilt stöd för nio av de totalt tretton eleverna som föreläggandet vid vite avsåg. I samband med Skolinspektionens tillsynsbesök i januari 2024 hade det fortfarande inte startats någon utredning för sex av dessa elever. Lärare uppgav under tillsynsbesöket att ytterligare två elever hade anmälts till rektorn utan att det startats en utredning om behov av särskilt stöd. En av eleverna anmälde i september 2023 och den andra eleven anmälde för första gången under föregående läsår. Rektorn bekräftade att det inte hade startats någon utredning för dessa elever."

Det finns mer områden med liknande brister som beskrivs i beslutet.

Så hur kommer det sig att Skolinspektionen avslutar tillsynen? Jo, rektor skickar en komplettering den 19:e februari där "det framgår att det har startats utredningar för samtliga ovanstående åtta elever." Även andra områden kompletteras på liknande sätt.

Vi har granskat de inkomna handlingarna, och ingenstans framgår om eller hur Skolinspektionen granskat det särskilda stöd som beslutats och genomförts. Vi konstaterar att Skolinspektionen backat från vitesföreläggandet trots att tillräckliga åtgärder inte vidtagits – enligt Skolinspektionens egen dokumentation.

Vi har tillgång till den detaljerade dokumentationen i ärendet mellan skolan och inspektionen.